

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni branilnici št. 14.194.

Življenje potrjuje:

Brez kruha ni duhovnih vrednot

Življenje, kakor se razpleta, kaže strašno, vprav obupno sliko. Ni torej slučaj, da vse okrog nas razpada in propada. To je nujna, neizbežna posledica razmer, v kakršne je zašel svet.

Več kot čudno je zato, da vodilni duhovi sveta danes nočejo ali si ne upajo načeti vprašanja o pravilni ureditvi sveta v njegovem jedru. Vse, kar se namreč danes godi, je ples več okrog neznane luči. Kam nas bo to pripeljalo? Kdo naj odgovori na to vprašanje?

Kruh

Nekdo si je dovolil hudo ponesrečen izpad proti nam, ker smo zapisali trditve, da je kruh podlaga za vse drugo, torej tudi za duhovne vrednote. Počastil nas je radi tega z imenom »svobodomislec«.

Prav! Da pa ne bo praznega prerekanja, naj nam spoštovani tovariš z drugega brega odgovori na nekaj vprašanj!

Ali je gospod, ki tako na široko rad govori o Bogu, že kdaj razmišljal in opazoval ljudi? Kako se vede človek, ki je gospodarsko odvisen, kako pa tak, ki je gospodarsko neodvisen?

Če je to opazoval, do kakšnega zaključka je prišel ob spoznanju, da je pri nas 30% do 40% prebivalstva mogoče nagniti, kamorkoli potegne močnejši veter? Ali ni ta žalostni, vprav bolesten pojav v tesni zvezi z vprašanjem kruha?

Da, je! pravimo mi in bomo to zatrjevali, dokler nas življenje ne prepriča drugače. Dolej nam namreč življenje in vsakdanja skušnjava to resnico z železno doslednostjo potrjuje in nas zato beseda ne more prepričati drugače.

Brez kruha ni duha

Še več: Mi celo trdimo in smo o svoji trditvi živo prepričani, da šele gospodarska moč in utrjenost daje pravo in zdravo podlago za duhovne vrednote. Gospodarska beda pa nasprotno človeka ubija telesno in duševno. Kdaj je pri narodih v vsej človeški zgodovini najbolj cvetelo verstvo, umetnost in znanost? Kadar so bili gospodarsko na višku. Te trditve nam ne more nihče ovreči, ker je nismo izumili mi, ampak jo z jekleno doslednostjo piše — zgodovina človeštva.

In kdaj je duhovnost najbolj padla?

Kadar je začel kak narod gospodarsko pešati in propadati.

Poglejte staro Grčijo, pogledajte nekdanjo rimsko državo, pogledajte vso zgodovino do današnje dobe, pa boste povsod našli potrjeno isto.

Mi nismo izjema

Nikakor in pod nobenim pogojem si ni mogoče misliti, da bi vprav mi tvorili kako izjemo tega tako splošnega in neizbežnega pravila. Zato pa tudi opazamo pri nas vse tiste napake in slabosti, ki jih narodi kažejo vselej v času gospodarskega propadanja in stiske.

Odtod izvira vse, kar je hudega pri nas. Ali naj naštevamo?

Podkupljivost, neznačajnost, ovađustvo, obrekovanje in natolcevanje, tatvine, ropi in poboji so žalostne cvetlice, ki cveto v močvirju bede. Tu je rana, ki jo je treba ozdraviti, tu je delo, ki ga je treba opraviti — Bogu v čast in bližnjemu v korist.

»Nebeško kraljestvo silo trpi,« pravi sveto pismo, zato ga pa tudi ne bomo dosegli s slepilno besedo, ampak le z neizprosnim delom. »Le silni ga dosežejo,« pravi sveto pismo.

Če torej mi trdimo, da je treba svetu dati gospodarsko podlago, da ga bo mogoče tudi duhovno preroditi, potem to ni brezbožnost, ampak je samo pošteno gledanje in odkrito priznanje resnice.

Zapisano je, da si bo človek v potu svojega obraza služil kruh, nikjer pa ni zapisano, da velja ta trda resnica samo za 90% ljudi, medtem ko se naj 10% masti na žuljih garajoče večine! Zahteva po gospodarsko pravilni ureditvi sveta je torej popolnoma v skladu z božjimi nauki. Kdor pa se tej zahtevi upira, opravlja antikristovo delo, ker pripravlja tla za vse najnižje in najgrše zablode človeštva.

Lahko je reči »Ne kradi!« tistemu, ki je z najpotrebnejšim vsaj za silo preskrbljen. Kako pa naj to lepo postavo dopovem človeku, ki mu vzlic delu in pehanju grozi usoda, da bo za lakotjo poginil kakor zver v puščavi? Tak človek je slep in gluha za moralne vrednote. Življenjski nagon z živalsko besnostjo prevpije v njem vse druge ozire in človek se poniža do živali.

Besede mičejo — vzgledi vlečejo

Taka je suha resničnost. Ker pa je človek nagnjen k slabemu, tudi rad posnema slabe vzgled. Pod tako težo začno v gospodarsko razdrapanih dobah propadati tudi ljudje, ki bi se sicer ne zmotili tako daleč.

Ali veste, da je nekdo nekemu županu o priliki revizije njegovega poslovanja in ugotovitve nekih nepravilnosti povedal tole kritico: »Če bi bili tam in tam, pa bi bilo vse dobro.«

Zakaj to naštevamo? Zato, da pokažemo, kako nizko je narod padel. Radi namišljene ugodnosti smo pripravljeni uničiti vsakega človeka, za malenkostno gospodarsko ugodnost prodamo — vse.

Tu je torej vir gorja: duhovnega, kulturnega, socialnega in moralnega. Kdo pospešuje skrajnost, o kateri danes svet toliko govori in piše?

Nezadovoljnost, gospodarska beda, socialne krivice in vse, kar je s tem v zvezi, to so propagatorji revolucij in nezadovoljstva. Zato tudi ne bo nihče odpravil oziroma zatrl nezdravih socialnih pojavov, dokler ne bo odpravljeno to gorje.

Kam pojde naša vas

Ne zakrivajmo si resnice: Vedno je bilo, je in ostane v veljavi pravilo, da se vsakega še tako zdravega jedra oklene tudi nekaj zajedavcev, ki bi radi brez dela živeli od tega jedra. Zato nas ne sme presenetiti in nas tudi prav nič ne preseneča dejstvo, da se tudi na slovensko vas silijo ljudje, ki bi jo radi imeli za — molzno kravo.

Ti lažni apostoli so šele danes spoznali, da imamo v Sloveniji poleg drugih slojev in stanov tudi kmeti živelj. Nikjer jih ni bilo, ko smo pred dvema desetletjema začeli naglašati in se boriti za načelo, da je kmetstvo prvo in da šele na kmetstvu sloni vse ostalo.

Šele zdaj, ko so razmere tako težke, kakor jih že dolgo ne pomni naša zgodovina, so se ti ljudje spomnili kmetstva. Zakaj? Ali mar zato, da bi kmetu pomagali, da bi ga vodili iz težav

in zagat? Ah, kaj šel! Ta nenadna ljubezen izvira iz čisto drugih nagibov. V gospodarski stiski, ki jo je rodila prav za prav gospodarska in kulturna zmeda naših dni, je prodrlo spoznanje, da je kmetstvo vendar le res jedro, brez katerega ne more obstati niti meščanstvo niti delavstvo niti ne industrija v rokah velekapitala. Vsi ti črpajo pač vire za svoj obstoj in svoje blagostanje v končnem bistvu iz kmetstva. Zato morajo prej ali slej na lastnem telesu občutiti hiranje, ako shira — podeželje.

To je torej nagib teh trenutnih »kmetov«, ki so se iz raznih nekmetskih in tudi izrazito protikmetskih slojev nenadoma prelevili v zagovornike in pristaše kmetstva. Slovenska vas se seveda čudi, odkod ji nenadoma toliko prijateljev in zagovornikov, ki imajo vsi zanjo polna usta zveličavnih besed, pa nobenega odrešilnega de-

janja. Slovenska vas gleda in posluša, hkratu pa tudi ve: Kjer je preveč grmenja, navadno ni dosti dežja. Zato pojde slovenska vas tja in po tisti poti, po kateri so hodili oni, ki so za slovensko kmetstvo delali in tudi kaj dosegli zanj.

Slovensko kmetstvo nikakor ne more tvegati vrtoglavih korakov takih ljudi, ki vidijo skozi besede kmetskega pokreta samo svojo osebo in skozi steklo kmetskega programa kukajo, kje bi ujeli zase kak stolček, ki bi jim ga z žulji svojega dela mehko obložil slovenski kmetski človek.

Postavimo spomenik velikemu Slovanu

Simonu Gregorčiču

Dne 24. novembra 1936 poteče 30 let, kar je izdihnil največji sin Neodrešene domovine pesnik-prerok

Simon Gregorčič.

Lepota njegovih pesmi je svojodobno navdušila ves narod. Ljudje so se trgali za njegove knjige, nov plamen narodnega navdušenja se je dvignil ob naših mejah, vsepovsod so se deklamirali in peli njegovi globoko občuteni n vsled tega v srce segajoči stih. Pa tudi danes je vsaka pesnitev Goriškega slavčka duhovna injekcija, ki nam oživilja spomine na izgubljeni planinski raj, na s trto ovite griče, na z oljkami posejane bregove ob sinjem Jadranu, na skalnato dolino, skozi katero se vije bistra Soča, nas navdaja z upi in nas bodri na vedno novo delo... za zedinjeno Jugoslavijo.

Se nam pretresa srca njegova oda Domovini: »O vdova tožna, zapuščena, ti mati toliko sirot!«, ki je danes bolj kot kdaj resnična slika položaja. Se čujemo njegov poziv na borbo v proroški pesnitvi naslovljeno Soči, in njegova sveta oporoka nam kliče:

Prost mora biti, prost moj rod
na svoji zemlji svoj gospod!

Klanjamo se spomenu velikega pesnika, ki mu je narod takoj po njegovi smrti sklenil postaviti spomenik. Toda v 30 letih zbirka ni uspela... Ali ni vsled tega naša naloga, da se oddolžimo? Tembolj, ker je spomin na njega tudi spomin na tuge, solze in trpljenje naših bratov...

Zato mu postavimo »Sočani« skromen spomenik v prestolnici Slovenije v beli Ljubljani še letoš, da počastimo 30 letnico njegove smrti in prosimo za prispevek vsakogar, ki je radi njegovih divnih pesmi vzljubil svojo domovino in ki želi, da bi postale resnica proroške pesnikove besede, s katerimi je tolažil svoj revni teptani rod:

»Tvoj je vstajenja dan!«

Vse priprave za odkritev spomenika so dovršene. Pesnikov kip je ustvaril naš nadarjeni kipar Kalin in čakamo le še, da se nam določi prostor za spomenik. Vse prispevke prosimo na naslov Društvo Soča Matica Ljubljana, Kralja Petra I. O. trg št. 8. potom pošto hran. ček. računa št. 12.727 in naše uredništvo. Kip je v illo iz bron domače podjetje livarna Mostar na Galjevi.

Vlagatelji ne izgube ničesar zaradi kmečke zaštite!

Z ozirom na razne neosnovane govorice, ki se širijo o kmečki zaščiti, opozarja Zveza jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, da ne grozi vlagatelj denarnih zavodov niti najmanjša nevarnost niti delnega odpisovanja vlog, ker bodo vsi denarni zavodi, ki bodo odpisali svojim kmečkim dolžnikom del njihovih dolgov, prejeli od države odškodnino za vse odpise, za katere ne bodo zadoštvale njihove rezerve in pri bankah še polovica delniške glavnice. Zato nova uredba o zaščiti kmetov sploh ne dopušča niti najmanjšega odpisa v breme vlagateljev.

Dve leti po Marseju

Dve leti bosta minili 9. oktobra letos, odkar je v mučeniško smrt zatisnil oči mož, ki bo ostal nelzbrisno živ v zgodovini Jugoslavije — kraj Aleksander I. Zedinitelj.

»Mene obiskuje smrt v prijateljih,« bi lahko vzkliknila naša domovina ob pretresljivem dogodku, ki nam je našega velikega kralja pahnili v grob. Trpko — preroške besede je zapisal naš pesnik Oton Župančič, ko je izvedel, da mu je smrt ugrabila — Ivana Cankarja, največjega slovenskega pisatelja. V polnem obsegu veljajo tudi za Jugoslavijo. Razen nepreglednih množic zvestih in junaških sinov, ki so padli v boju za domovino, je smrt vsa leta njenega mladega življenja

brezobzirno obiskovala Jugoslavijo in redčila vrste najboljših glasnikov in pobornikov naše državne misli.

Presunilo nas je vselej, kadar je odjeknilo med nami smrtno oznanilo tega ali onega velikega sina skupne domovine, smrt kralja-mučenika pa nas je zadela tako v živo, da je v boli onemel ves narod.

Dve leti minevata sedaj izza dne, ko je marsejske ulice orosila kri velikega jugoslovanskega kralja. Čas, ta večni čudodelnik, celi rane in bistri pogled. Danes narod več ne joka, vendar pa še ves narod čuti, da nam manjka, bridko manjka moža, ki bi mu ves narod brezpogojno zaupal. Manjka nam moža, ki bi v svoji osebi mogel združiti vse vrline blagopokojnega kralja in hotel hkratu neizprosno služiti domovini.

Črna vest o smrti nam je prišla tedaj tako nepričakovano, da je mnogi niso hoteli niti verjeti. On sam, večni borec, pa je slutil svojo usodo. S preziranjem smrti, ki ima po svojem junaštvu malo primerov v svetovni zgodovini, je odgovoril zvestim častnikom, ki so mu svetovali, naj ne gre na suho:

»Jaz pojdem, a vi — čuvajte mi Jugoslavijo!«

V dveh letih njegove odsotnosti je naša država prestala marsikak usoden trenutek. Polno je sovražnikov, ki so čakali in še čakajo, kdaj se zruši tvorna sila kraljevih besedi. Kako naj lepše proslavimo spomin tega jugoslovanskega nesmrtnega velikana, kakor da povemo vidnim in nevidnim sovražnikom:

— Motite se vsi, ki mislite, da ste s kraljem-mučenikom Aleksandrom Zediniteljem

ubili državo. Ne, nasprotno! Z njegovo krvjo ste utrdili njen temelj tako, kakor ni bil še nikoli utrjen. Mi pojdemo pot vsega človeškega, legli bomo tudi v grobove, toda rod, ki raste z nami in za nami, je izvrševatelj oporoke našega mučeniškega kralja in bo — čuval Jugoslavijo.

— Lahko nas razjedajo notranji spori, lahko nas ločijo trenja in različni nazori, toda vse to je samo borba za način ureditve v našem medsebojnem sožitju. Nikakor in nikdar pa ne more biti v naših borbah vprašanja o obstoju Jugoslavije!

— Bog je! je prva in najgloblja verska resnica.

— Jugoslavija je! je prva in neovrgljiva državna in narodna resnica na naših tleh. Lahko se posamezniki, skupine ali tudi cela pokolenja motijo v marsičem, lahko blodijo in tavaajo v zmotah — toda mimo zmot in nadlog in težav bo ostal živa — Jugoslavija!

Zato mislimo, da se spomenu mučeniškega kralja najlepše oddolžimo, če v tem resnem trenutku povemo:

Slovenski kmetje smo kot zavedni Slovenci neomahljivi Jugoslovani in želimo, da nam usoda naklone dovolj mož, ki bodo zmožni in voljni trajno pomagati kraljevi oporoki do uresničenja in neuklonljive zmage!

Žuljavi smo in ni v nas lepih in zvenceh besedi, živo pa je v nas občutje, živa je v nas volja:

Slava mučeniku, zmaga Jugoslaviji!

S tem klicem pojdemo in bomo delali v polni zavesti odgovornosti pred seboj, pred narodom in pred zgodovino.

Pri skledi se ljubezen neha

»Gospodarska sloga« je pred kratkim s posebnim proglasom v listih pozvala mesarje, naj znižajo cene mesu in mesnim izdelkom, ker so neupravičeno poskočile. Določila je tudi maksimalne cene za meso in mesne izdelke. Pri tem se je sklicevala na zvestobo mesarjev, ki da so vedno bili vdani Mačkovemu pokretu.

No, »Gospodarska sloga« se je urezala in je morala spoznati, da se pri skledi ljubezen — neha! Mesarji se niso nič ozirali na strankino disciplino, ampak so odgovorili, da ne bodo več priznavali avtoritete »Gospodarske sloge«, če ta takoj ne prekliče svojega proglasa. Hkratu mesarji kličejo oblast na pomoč, češ, naj pregleda pri mesarjih vse račune in tako opere njihovo ranjeno čast.

90 odstotkov hmelja prodanega

Uradno poročilo banovinske hmeljske komisije Dravske banovine od 3. oktobra 1936: V hmeljski kupčiji je postalo zanimanje in povpraševanje zopet živahniješe ter se kupuje vse vrste hmelja. Cene so se nadalje učvrstile, kar pride do izraza zlasti v tem, da presoja kakovosti posameznih vrst hmelja ni več tako stroga in da se tudi za slabše blago dosežejo boljše cene. Tako se plačuje sedaj za izbrano prvovrstno blago 27—28 Din ter z napitnino vred že tudi nekaj čez, za prvovrstno 25 do 26 dinarjev, dobro srednje 23—24 Din, srednje 18 do 22 Din, slabo srednje 14—17 Din in za slabše do 14 Din za kg. Zaključna tendenca je zlasti za najboljše blago prav čvrsta.

Računa se, da je prodanih doslej iz prve roke že blizu 90% letošnjega pridelka. Komisija za kontrolo in oznamovanje hmelja je overila danes 4994 tovorov hmelja letnika 1936. v skupni kosmati teži 8.789 stotov.

Kaj morajo dolžniki vedeti o uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov

Koga in kaj štiti uredba?

1. Kmetijske dolge, ki so bili storjeni pred 20. aprilom 1932.
2. Kmete, ki imajo do 50 ha zemlje.
3. Družinske zadruge, ki imajo do 100 ha zemlje.
4. Najemnike in zakupce brez lastne zemlje.
5. Osebe, katerih pretežni dohodki izvirajo iz poljedelstva, a ne morejo zaradi bolezni sami obdelovati zemlje.
6. Mladoljetne kmetijske otroke.
7. Poljedelske delavce.
8. Kmetijske obrtnike in trgovce, ako imajo pretežni del dohodkov iz zemlje.
9. Kmete, ki se bavijo z domačo industrijo, ribištvo, brodarstvom, a ki imajo glavni dohodek iz poljedelstva.

S čim se izkaže, da je nekdo kmet?

S potrdilom županstva, ki ga mora izdati v 14 dneh.

Ako se občina temu protivi, se prizadeji dolžnik pritožiti na nadzorno oblast in občina mora izdati potrdilo v 14 dneh na zahtevo nadzorne oblasti.

Kaj ni zaščiteno?

1. Dolgovi do Din 250.—.
2. Javne dajatve (davki itd.).
3. Blagovni krediti do 500 dinarjev, ki so bili napravljeni po 20. okt. 1931. leta.
4. Vzdrževalnine.
5. Mezde.
6. Sodni stroški.
7. Obrtniške terjatve, ki so nastale po 20. okt. 1931. l. do 500 dinarjev.

Kaj mora vedeti kmet?

A. Dolžnik, ki dolguje skupno do 25.000 dinarjev:

1. da se mu dolg zniža za polovico (50%),
2. da se mu smejo vse neplačane obresti pred 20. aprilom 1932. leta zaračunati največ po 12%,
3. da se mu višje obresti od 4½% po 20. apr. 1932. leta vračunajo kot odplačilo dolga,
4. da bo odplačeval polovico dolga v teku 12. let s 4½% obrestmi,
5. da bo odplačeval dolg z davki vred.

B. Dolžnik, ki dolguje preko 25.000 Din, a ne čez 500.000 dinarjev:

1. da se mu dolg zniža do 30%,
2. da se mu dolg zniža do 50% (polovica), ako dolg presega polovico vrednosti premoženja,
3. da se mora v roku 2 mesecev obrniti s prošnjo na okrajno sodišče za znižanje dolga,
4. da mora predložiti sodišču sledeča potrdila:
 - a) potrdilo občine, da je kmet,
 - b) seznam vseh upnikov,
 - c) seznam premoženja in nepremičnega premoženja,
 - d) potrdilo o številu družinskih članov in površini zemlje,
 - e) potrdilo občine o vrednosti živine in drobnice;
5. da zgubi pravico do znižanja, ako ne postopa tako, kakor smo zgoraj navedli v roku 2 mesecev.

Prvi in drugi morajo vedeti, da je rok za odplačilo prvega obroka 1. november 1936. leta, 10. da morajo doseči sodnim potom vse ono, kar bi Priv. agr. banka ne priznala.

Kmetje-dolžniki Priv. agr. banke

1. Dolg se jim zniža za 25%,
2. dolg plačajo PAB v roku 12. let s 4½% obrestmi.

Kmetje-dolžniki pri zasebnikih

1. Dolgove, izvirajoče iz kupljenega blaga, ali obrtniških naročil, morajo plačati v teku 12 let brez obresti in brez znižanja,
2. vsi ostali dolgovi se znižajo za 50%,
3. da se mora polovico dolga plačati v 12 letih s 3% obrestmi,
4. da ne uživajo te zaščite, ako so bogatejši kot njihovi upniki, kar potrdi sodišče.

Kaj morajo vedeti zadruge, banke in druge denarne ustanove?

1. Da morajo v 3 mesecih izročiti Privilegirani agrarni banki vse dolžnike z dokazili o obstoju dolga,

2. da mora zadruga izročiti dolžnike potom svoje zveze,

3. da dobe za 50% bone Privilegirane agrarne banke,

4. da dobe za 25% državne zadolžnice,

5. za odpise 25% od svojega rezervnega zaklada in vplačane glavnice, odnosno deležev in to od one, ki je bila na dan 20. aprila 1932,

6. da jim bo država nadoknadila tudi drugih 25%, ako bi ne mogli pokriti odpisa z rezervnim fondom in polovico deleži,

7. da se more s papirji, ki jih bodo dobili od države, poravnati zaostale davke,

8. da se morejo ti papirji lombardirati pri Narodni banki,

9. da se jim bo vrnil ves dolg v 15 letnih obrokih s 3%.

Kmetje v vašem interesu je, da proučite uredbo od prve do zadnje črke in se po njej ravnete. Pravilnik k uredbi bo izdan do konca tega meseca.

Doma in drugod

Teden domače politike

Zbor združene opozicije

se je vršil v nedeljo v Banja Luki. Na zboru so prečitali pismo Ljube Davidovića. Govorili so prvaki bivše zemljoradniške in demokratske stranke ter član bivšega glavnega radikalskega odbora. Na zboru je govoril tudi odposlanec HSS v imenu dr. Vl. Mačka.

Združitev parlamentarnih klubov

Začetkom oktobra sta se združila klub narodnih poslancev JNS in Jugoslovnski klub, ki mu je predsedoval g. Bogoljub Jevtić. Novi klub se bo imenoval klub narodnih poslancev JNS. Združitev se je izvršila vsled tega, ker so bili vsi poslanci, ki so pristopili v enoten klub člani JNS. Po strankinem pravilniku pa narodni poslanci, člani stranke, ne morejo pripadati dvema kluboma.

Za predsednika novega kluba je bil izvoljen g. Ješa Protić, podpredsedniki so pa: dr. Auer, Ivan Mohorić, Milan Božić in dr. Avdo Hasanbegović. Klub šteje 63 poslancev.

Nov klub

Isti dan, ko se je izvršila združitev parlamentarnega kluba JNS in Jugoslovnskega kluba, je izstopilo iz poslednjega deset narodnih poslancev, ki so osnovali svoj klub in ga imenovali Jugoslovnski klub narodnih poslancev. Predseduje mu dr. Janko Baričević.

Preložene občinske volitve

V nekaterih občinah kranjskega okraja so bile občinske volitve preložene na kasnejši čas. V občinah Naklo, Križe in Primskovo se torej občinske volitve ne bodo vršile 25. oktobra kakor drugod, temveč enkrat kasneje. Gospodarske kandidatne liste, ki so bile že sestavljene v vseh treh občinah bodo vložene ob prihodnjem razpisu.

Naslednik Svetozarja Pribičevića

Po smrti voditelja bivše SDS Svetozarja Pribičevića se po časopisju razpravlja, kdo bo njegov naslednik. Kot takega se največkrat imenuje njegovega brata Adama Pribičevića.

Volitev novega šefa bivše SDS se bo vršila sredi oktobra na seji glavnega odbora bivše SDS.

Po uboju

narodnega poslanca Bogdana Milinčiča poročajo beograjski časopisi, da se množe dokazi zoper osumničena kmeta Mihajla Vukojičića. Pre-

iskovalne oblasti iščejo puško, s katero je bil Milinčič ustreljen. Poleg Vukojičića se nahajata v preiskovalnem zaporu še vedno soosumnjena Gvozden Radenković in Denić.

Shod bivše HSS

V Tuzli se je vršil v nedeljo velik shod bivše HSS, na katerem je govoril odposlanec g. dr. Vl. Mačka, sarajevski odvešnik dr. Juraj Šutej.

Govornik je povdarjal predvsem zahteve Hrvatov in o stališču dr. Mačka o sporazumevanju s srbskimi strankami.

Občinske volitve v Primorski banovini

so razpisane za 15. novembra. V tej banovini se bodo vršile obč. volitve po vseh podeželnih občinah. Izvzete so le mestne občine, za katere ne velja splošni občinski zakon.

Kmetijski borec in ideolog

Kar more, to mož je storiti
dolžan —
(S. Gregorčič)

Pesnikove besede so bile geslo prerano umrlega kmetijsko-prosvetnega in socialnega delavca, organizatorja in ideologa Janžeta Novaka.

Kot sin malega kmetijskega človeka je poznal vse njegove težave in tegobe, kot duševno plemenit človek pa je gojil toplo željo, pomagati slovenski vasi, jo organizirati in jo kulturno, gospodarsko in socialno dvigniti ter tako osamosvojiti.

Kakor hitro je Janže Novak spoznal kmetijski pokret, je zaslutil, da je tu našel pravo polje za svojo delavnost in za uresničenje svojih socialnih idej. Leta 1927. je vstopil v pokret in je vztrajal v njem do prerane smrti.

S svojo iniciativnostjo, ideološko jasnostjo in organizatorno sposobnostjo je mnogo pripomogel do lepe, trdne in zavedne organizacije mladega slovenskega kmetijskega življa, ki jo danes predstavlja »Zveza kmetijskih fantov in deklet«.

Sedaj, ko se zopet bliža obletnica pokojnikovih smrti, mu bo hvaležna kmetijska mladina na njegovi rojstni hiši v Notranjih goricah odkrila spominsko ploščo. S svojim delom pa si je pokojnik sam postavil najlepši in najtrajnejši spomenik. O tem velikem in požrtvovalnem delu Janžeta Novaka spregovorimo posebej v prihodnji številki.

Zunanje - politični pregled

V zunanjem svetu se položaj ta teden ni znatno spremenil. Evropa živi še vedno v znamenju velike mednarodne napetosti, iz katere ne morejo diplomatije najti pravega izhoda.

V Španiji

traja državljanska vojna dalje. Uporniki močno pritiskajo na Madrid in je verjetno, da ga bodo v doglednem času tudi zavzeli. Končnih sadov te strahotne krvave vojne še ni mogoče oceniti, več ko verjetno pa je, da Španiji niti te silne žrtve ne bodo prinesle miru.

Tudi ženske se bore za Španijo. Na sliki vidimo »vojake« ženske legije iz bataljona »Largo Caballero«, ki jo je organizirala madridska vlada.

Ves svet s pozornostjo sledi dogodkom v mednarodnem gospodarstvu in čaka, kakšne posledice bo imelo razvrednotenje (devalvacija) raznih valut.

Nemčija

za zdaj menda še ne bo razvrednotila svoje marke. Čeprav bi ji zunanji trgovsko-politični oziri narekovali devalvacijo, se ji bo Nemčija brzkone iz važnih notranje-političnih razlogov odrekla. Po treh letih oblasti narodnega socializma se namreč režim ne more poslužiti sredstev, ki jih je očital prejšnjim vladam kot zločin.

Italija

je liro razvrednotila in jo postavila na tečaj 19 lir za 1 dolar. Mussolini je izrazil upanje, da utegne postati francosko-angleško-ameriški valutni sporazum podlaga za splošno ustalitev (stabilizacijo) valut in da se bo s pomočjo tega uredila in pospešila mednarodna trgovina.

Hkratu z razvrednotenjem lire je Italija uvedla vrsto zakonov in naredb, ki naj špekulaciji onemogočijo izkoriščanje nastalega položaja. Med drugim se dve leti ne smejo zvišati stanarine, najemnine za poslovne prostore in tudi ne najemnine za kmetije, ki jih imajo kmetje v zakupu. Razpisano bo tudi novo 5% notranje posojilo. Znižane so tudi carine na uvoz važnih življenjskih potrebščin in industrijskih sirovin.

Zadnje dni se pojavljajo tudi glasovi o gospodarskem in političnem sporazumu in zblizanju med našo državo in Italijo. Želijo bi, da bi tem glasovom kmalu sledila dejanja, ki bi bila obema narodoma v prid.

Belgija

hoče zopet postati nevtralna, če ji Francija, Anglija, Nemčija in Italija priznajo značaj večne nevtralnosti in ji obljubijo, da bodo branile nedotakljivost belgijskih mej in ozemlja.

Francija

se je postavila na stališče, da bi bila v tem primeru prisiljena, svoje utrdbe, kakor jih ima sedaj na francosko-nemški meji razširiti tudi na

Nikolaj Ježov, somišljenik Vorosilova, bo nadomestil v notranjem ministrstvu Jagoda, ki je pri Stalinu padel v nemilost.

francosko-belgijsko mejo. To je vsekakor znak, da smo v mednarodni politiki še močno daleč od duha pomirljivosti in medsebojnega zaupanja.

V ostalem preživlja Francija težko notranjo krizo. Obeta se ji nov val štrajkov, med desničarji in levičarji — socialisti in komunisti — pa je prišlo pred kratkim do spopadov. Celih 20.000 mož mobilne garde je moralo vzdrževati red in mir v Parizu. Vzlic temu je moralo biti aretiranih 1500 oseb. Več je bilo tudi ranjenih, nekateri celo tako močno, da so jih morali prepeljati v bolnico.

V Palestini

se nemiri nadaljujejo. Arabski uporniki napadajo zlasti ponoči. Na obeh straneh — na angleški in arabski — je bilo pri zadnjih spopadih nekaj izgub.

Na Madžarskem

je v najkrajšem času pričakovati ostavke vlade. Ministrski predsednik Gömbös se baje sploh ne bo več vrnil v Budimpešto. Radi tega napovedujejo nekateri velike spremembe v madžarski notranji politiki.

Gömbös — umrl

Pred zaključkom lista smo prejeli vest, da je madžarski ministrski predsednik umrl na Dunaju.

Slika po »Jutru«.

»Madridska vlada ni rdeča« pravi zun. minister Alvarez del Vayo, ki ga vidimo na sliki. On trdi, da je nova madridska vlada sestavljena tako, da ji je treba priznati vsenaroden značaj.

Banska uprava razglša

Na temelju § 2. zakona o vinu od 9. decembra 1929 (>Uradni list« št. 126/29) in čl. 2., 3. in 4. pravilnika k temu zakonu od 24. julija 1930 (>Službeni list« št. 120/20 iz l. 1931.) ter na predlog kmetijskega oddelka in vinarskega nadzornika izdajamo obče dovoljenje za slajenje vinskih moštov od letošnjega vsled neugodnih vremenskih razmer ne popolnoma ali slabo dozorelega grozdja v okrajih: Ljutomer, Maribor desni breg, Maribor levi breg, Slov. Konjice, Celje, Gornji Grad, Brežice, Krško, Litija in Novo mesto in sicer s sledečimi omejitvami in pod niže navedenimi pogoji:

1. V nobenem slučaju ni dovoljeno dodati na 100 l mosta več kakor 3 kg rafiniranega sladkorja.

2. Za vinorodne okoliše v okrajih Ljutomer, Maribor desni breg, Maribor levi breg, Slov. Konjice in Brežice se dovoljuje pojačiti sladkobo mošta največ na 19. stopinj po klosterneuburški mostni tehtnici.

3. Za vinorodne okoliše v okrajih: Celje, Gornji Grad, Krško, Litija in Novo mesto se dovoljuje pojačati slajo mošta največ na 18. stopinj po klosterneuburški mostni tehtnici.

4. Vsaki vinogradnik ali kupec grozdja, ki se tega občega dovoljenja poslužuje in sladi svoj mošt, mora polom svoje občine in sreskega načelstva predložiti pismeno prijavo v dvojniki po obrazcu A, kakor je predpisan v zgoraj navedenem pravilniku. Te prijave je predložiti za teritorij bivše ljubljanske oblasti vinarskemu nadzorniku pri kraljevski banski upravi v Ljubljani, za področje bivše mariborske oblasti pa pomočniku vinarskega nadzornika v Mariboru.

5. Sladiti mošt od samorodnih, čistih ali v mešanici z domačimi sortami vinske trte, je najstrožje prepovedano.

6. Prav tako je prepovedano sladiti mošt od prezgodnje trgatve.

7. Sladiti je treba v kraju, kjer je grozdje rastle, sicer je treba o nameravanem slajenju obvestiti pristojnega kletarskega mojstra.

8. Za vinorodne okraje Ptuj, Šmarje pri Jelšah, M. Sobota, Dolnja Lendava, Laško, se ne izda splošno dovoljenje za slajenje moštov, pač za lahko zaprosijo prizadeti vinogradniki teh okrajev pristojnega kletarskega nadzornika za dovoljenje slajenja svojih manjvrednih moštov v smislu § 4., toč. 4., po obrazcu C pravilnika k vinskemu zakonu.

Slovenska študijska knjižnica

Po dolgotrajnem križevem potu se je premaknilo vprašanje slovenske študijske knjižnice, ki je bila poleg vseučilišča naša glavna znanstvena potreba, z mrtve točke.

V ponedeljek 5. t. m. so zastopniki oblasti in znanstvenih zavodov z lepo svečanostjo na stavbnem prostoru bodočega knjižničnega poslopja proglasili začetek gradbenega dela.

Slavnosti se je udeležilo zlasti mnogo visokošolske mladine.

Z novo knjižnico bo zlasti ustrezno našli univerzi in mladini, ki ji bo na ta način omogočen uspešnejši študij, ves narod pa vidi v stavbi, ki bo zrastle za to važno znanstveno ustanovo, izpolnitev davne svoje želje.

Udarec naši lesni trgovini

Našo lesno trgovino in z njo našega kmeta, ki mu je gozd med glavnimi viri dohodkov, je vnovič zadel hud udarec.

Med našimi izvozniki in italijanskimi uvozniki so se vršila pogajanja za zopetno obnovev izvoza našega lesa v Italijo. Radi padea italijanske lire in nejasnosti ter nestalnosti v valutnih vprašanjih pa so bila zdaj ta pogajanja nenadoma prekinjena.

Kmetška mladina

Tovarišem in tovarišicam ob drugi obletnici smrti Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja

V petek, 9. oktobra poteče drugo leto mučeniške smrti blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I.

Čim bolj se oddaljujemo od tega usodnega dne, tem višje znamo ceniti njegove zasluge za Jugoslavijo, tem bolj spoznavamo vrednost njegovega dela in njegove vrline. Vsak dan bolj spoznavamo, kdo in kaj nam je bil Veliki pokojnik.

Dičila ga je vladarska modrost, nedosegljiv spomin, odločnost in državniška izkušnost, brezmejna ljubezen do svojega naroda in požrtvovalnost. Utrjen je bil v trpljenju in mukah srbskega naroda, ko je moral zapuščati svojo domovino in se umikati čez albanske gore. Trdne vere v veliko bodočnost svojega naroda, v zedinjenje in svobodo vseh Jugoslovancev ni nikoli izgubil. Na breznjih žrtvah je zgrajena svoboda Jugoslovancev in za njo je dal sam kralj svoje dragoceno življenje.

Kralj Aleksander je vzorno vodil našo mlado državo. Vsem je bil pravi oče. Globoko je pojmoval vse težave kmetijskega naroda. V temelje naše države je vzdikal pravico, ki mora biti za vse enaka. Na pravici in pravičnosti mora sloneti moč Jugoslavije.

In v trenutku, ko je polagal kralj Aleksander poslednje granitne kamne v zgradbo močne in nedeljive Jugoslavije, je padel smrtno zadet od sovražnikove kroglice. Ko je šel v zavezniško Francijo, da utrdi mir na vseh mejah Jugoslavije, je padel mučeniške smrti pod zarotniško roko.

Nasprotniki Jugoslavije so neprijazno gledali na njeno ureditev in rastočo moč. Zato so prežali povsod na njenega kralja, ki je srečno utiral pot svojemu narodu k boljši bodočnosti in miru, k notranji in zunanji utrditvi države.

V delu in borbi za te cilje je padel dne 9. oktobra 1934. l. Ko poteka druga obletnica njegove mučeniške smrti se tudi kmetška mladina spominja njegovih velikih zaslug za narod in državo. Naše misli plovejo tja na Oplenac, na sveto mesto, kjer leži izmučeno truplo velikega kralja mučenika. Tam pa prisegamo, da bomo izpolnjevali njegovo zapoved »Čuvajte Jugoslavijo!«. Izvrševati hočemo oporoko kralja »Sokola«, kralja kmeta in ostati zvesti sinu velikega kralja Nj. Vel. kralju Petru II.

Vedno se spominjamo kraljevih besedi o kmetškem pokretu: Vas je vas in brez vasi ni ničesar.

Pulko Tone.

Sv. Jurij ob j. ž.

Naše »Društvo kmetijskih fantov in deklet« priredi v nedeljo 11. t. m. izlet v Dolgo goro. Odhod iz Sentjurja z jutranjim vlakom ob 8. uri do postaje Lipoglav, odkoder jo mahnemo peš preko vinorodnih gričev. Bržkone se pomudimo tudi malo na Sladki gori. Ogledati si hočemo ta pretežno vinorodni kraj ter način dela in življenja domačinov.

Morda se vidimo ta dan z zastopniki okoliških tovariških društev, ker je ta kraj v bližini večih naših društev, kar bi bilo želeli. — Povratek popoldan ali z večernim vlakom.

Vojnik

Na skupnem članskem sestanku Okrožnega odbora Društev kmetijskih fantov in deklet Vojnik, katerega se je udeležilo vključno skrajno neugodnem vremenu izredno število zavednega članstva, je bil izvoljen naslednji izvršni odbor: predsednik Kuhar Ivo, podpredsednik Potočnik Franc, tajnica Ribič Anica, blagajnik Bekeš Peter. Izvoljen je bil 15članski širši odbor. Ustanovljen je bil nadalje tudi »Ženski odsek« s sledečim odborom: načelnica Kasesnik Mici, podnačelnica Potočnik Mici, tajnica Ribič Anica, blagajničarka Ahtik Mici in štiri odbornice. Soglasno je bila sprejeta resolucija, katero Zvezin ženski odsek predloži na merodajno mesto.

Janžetov tabor

Janžetov tabor priredijo 18. oktobra 1936 v Notranjih gorah Ljubljanski pododbor kmetijskih fantov in deklet in Društvi kmetijskih fantov in deklet Notranje gorice in Podpeč. Spored: 1. od 9.—10. ure maša zadušnica; 2. poklonitev društvenih delegacij in praporov na pokopniškem grobu v Notranjih gorah; 3. od 11.—12. ure odkritje spominske plošče na rojstni hiši pok. dr. Janžeta Novaka. (Slavnostni govor: tov. dr. Viktor Maček); 4. od 14.—15. ure vsaditev »Janžetove lipe« sredi vasi. (Govorijo: predsednik Zveze tov. Ivan Kronovšek, predsednik Pododbora tov. Lojze Avsec in tov. Jože Blaž); 5. od 15.—17. ure nastop društvenega naraščaja iz Notranjih goric s simboličnimi vajami v košnji, nato tekma tesačev Društva kmetijskih fantov in deklet iz Podpeči. Pri prireditvi sodelujeta pevski zbor »Brazda« iz Ljubljane in »Društvo kmetijskih fantov in deklet« iz Nove vasi na Blokah. — Ugodna zveza z vlaki. — Vožnja po železnici: nedeljske vožnje karte (iz Ljubljane in nazaj Din 5.—). — V slučaju slabega vremena se Tabor preloži na 25. oktobra. Vse prijatelje kmetijskega pokreta iskreno vabimo, da se tabora udeležijo.

Kmetško prosvetno društvo »Brazda« vabi vse prijatelje kmetijskega pokreta na zabavno prireditev, ki se bo vršila dne 10. oktobra ob 20. (8. zvečer) v dvorani Delavske zbornice (ne v areni Narodnega doma!). Zanimiv spored: Trgatev grozdja, šaljiya pošta, ples itd. Vsi prijatelji prijetne domače zabave — dobrodošli. Za pijačo in jedačo bo v obili meri preskrbljeno po zmernih in času primernih cenah. — Vstopnine nil!

Mlatič

Socialni čut

Dandanes toliko govorimo o socialnosti in socialnem čutu in socialnem delu in socialnih vprašanjih, da smo s samo gobezdavostjo menda popolnoma ubili v sebi slednji — socialni čut.

Le pomislite! Pri nas na kmetih včasih besede socialen sploh nismo poznali. Poznali smo pa nekaj drugega, namreč usmiljeno srce. Kdor je v stiski potrkal na naša vrata, smo mu po svojih močeh pomagali in mu pomagamo še danes. Kdor bi kdaj pisal zgodovino naših bajt po kmetih, bi prišel do zanimive ugotovitve, da jih je večina nastala iz kmetijske — dobrodelnosti. Tak je pač slovenski kmet.

Zdaj pa pogledajte obraz naše »socialne dobe«, ki se kar cedi dobrote — na papirju in govorancah. Ubog rudarski sinček, 14 letni Francek Podbevšek, se je v skrajni sili peš podal za očetom v Nemčijo, da bi razbremenil stradajočo družino in si pomagal do zaslužka. Oče je namreč v Nemčiji zaposlen, a zaradi strogih deviznih predpisov ne more družini v Jugoslavijo poslati nobenega denarja. Brez dinarja v žepu je šel dečko na dolgo pot.

Srečno se je pretolkel do nemške meje. Tam so ga obrnili nazaj. Žalostno je moral spet romati proti nesrečnemu domu. Na Dunaju se je oglasil na našem konzulatu in je prejel — en šiling miloščine.

Ta šiling, ki ga je uradnik brez dvoma dal mlademu siromaku z najboljšim namenom, je bridko spričevalo naših dni. Štirinajstletni otrok v milijonskem tujem mestu, s plaho mislijo na stradajočo v domovini in na očeta v tujini — pa mu more domovina dati — en šiling, en cel šiling pomoči!

Kako je že zapisal Ivan Cankar? »O domovina, ti si kakor vlačuga!« In vsi vemo in priznavamo, da je bil Cankar naš največji in najboljši pisatelj! A vendar ni bil tako velik, da bi nam vzdramil vest; kajti še danes nas ni — ničesar sram, tako smo socialni!

Kurji strah

Ondan sem poleti opazoval kokoši doma na dvorišču. Od nekod se je oglasilo čivkanje, podobno kraguljevemu, in vse putke in piške so hitele pod streho. Tudi petelini so se skraja skrili. Ko pa kragulja le ni bilo in čivkanje ni prenehalo, se je star petelin opogumil.

»Jaz pojdem v boj za kurje pravice!« se je oglasil očak, ki je spoznal položaj. »Pripravljen sem umreti za kurjo resnico in svobodo. Naj kar pride kragulj, našel me bo pripravljenega.«

In piške in putke so občudovale strmele in polglasno kokodakale, tropa petelinčkov pa je šla za junakom —

Sredi vsega navdušenja, pomislite, se je pa izkazalo, da dozdevni kragulj ni res kra-

gulj, ampak pastir, ki je bogve kolikokrat krmil piške in putke in peteline in piščance.

No, vzlic temu so rekle piške in putke, da je pastir res kragulj, ki streže njim in petelinčkom in petelinom po življenju. Petelini in petelinčki so še dalje ponavljali, kako so pripravljeni umreti za kurjo pravico. Vedeli so pač, da jim pastir ne bo storil nič zalega.

Pastir, ki je imel praprtno zrno v skor-njih in je zato razumel kurjo govorico, pa se je smejal. Pravkar je bil nehal hoditi v šolo in se je še spominjal pregovora, po katerem je — nehvaležnost plačilo sveta.

Dopisi

Kmetska slavnost v želimljah

Tam pod nekdanj mogočnim Turjakom, kjer kmetje še vedno orjejo z lesenim plugom in kjer pridne kmetice še vedno predejo in tkejo za hlače in srajce domače platno, se je vršila pred par tedni velika kmetska slavnost. Časopisje je to pristno kmečko slavnost, ne vemo, ali hote ali neho te prezrlo.

Naša kmetska slavnost v kolikor jo bomo mogli sploh opisati z okorno trdno kmetsko roko, se je začela in zaključila tako-le:

Na vseh cestah, ki peljejo v Želimlje in celo na kozjih stezah, ki peljejo iz starodavnega Golega, Kuveščka in Krvave peči, so bili postavljeni slavoloki. Ravno na sredi vasi je ponosno plapolala na skoraj sto metrov visokem drugu ogromna dvajset metrov dolga zelena zastava. Vse hiše v vasi kakor tudi v njeni bližnji okolici, so bile okrašene z zelenjem; raz vseh streh pa so vihrale državne zastave. Na križišču cest, ki peljejo iz Ljubljane, Iga in Pijave gorice proti vasi je igrala pod glavnim slavolokom plehmuzika iz Skopacnika. Na istem mestu je bil tudi sprejem gostov, ki jih je prišlo ta dan v Želimlje na tisoče.

V imenu bodočih predstavnikov vaškega sejma, ki je bil s tako težavo pridobljen, je sprejemal mile goste domačin tovariš Feliks Podbregar, kateremu gre v vsakem pogledu največ zaslug, da je naša kmetska slavnost tako lepo uspela. V boj za staro pravdo!

Rejci malih živali

so te dni prejeli najnovejšo številko njih strokovnega lista: Rejec malih živali, v katerem je vse polno strokovnega čtiva za ljubitelje malih živali. Dr. Hribar, direktor bakt. vet. zavoda opisuje razne bolezni golobov, med tem ko se urednik Inkret zavzema za ustanovitev zadruženje vnovčevalnice rejcev malih živali in jih poučuje obenem, kako si lahko uredijo rejsko središče za čistoplemensko perutnino. Cilka Zajčeva predlaga v svojem članku: Katero pasmo si boš izbral perutninar, da ostanimo rejci le pri naši domači štajerki. Zupanc Ivan z Bleda popisuje zaklopno gnezdo, ki pride v poštev pri umnem perutninarju. Za povzdigo reje naših golobov se navdušuje priznani golobar g. Petelin Ivan. Strokovnjak v reji angorskih kuncev g. Kuntara pa daje navodila za čim večje pridobivanje angorske volne. O kozah, belih sanskih in rjavih domačih piše g. Kristof. G. Kelnarič Joža pa podaja nauke o učenju mladih kanarčkov. Dalje so še članki o vzgoji naših ilirskih ovčarjev, o akvaristovstvu, zanimivo pripovedovanje iz uredniške popotne torbe, društvene vesti in polno drobiža ter malih ponudb o prodaji in nakupu raznovrstnih živali.

Ovsiše pri Podnartu

Kakor je odredila kr. banska uprava, se bo vršilo dne 7. oktobra dopoldne za selekcijsko ednico »Ovsiše« pri Podnartu rodovniško premojanje za gor. cikasto govedo. Pri-

gnanih bo čez 100 glav živine. Vabimo vse, ki se zanimajo za živinorejo, da si ogledajo to premojanje. Možnost nakupa lepih junic in dobrih krav mlekaric.

Grahovo pri Rakeku

Na pobudo tukajšnjih vnetih rejcev, posebnost še g. Mahniča Matevža, se je preteklo nedeljo ustanovilo društvo Rejec malih živali Grahovo, z delokrogom za srez Logatec. Ob 9. uri dopoldne se je vršil ustanovni občni zbor društva, ki ga je vodil šol. upr. g. Globokar. Tajnik Zveze rejskih društev dravske banovine g. Inkret Alfonz je v daljšem predavanju razložil koristi, ki jih ima rejec od posameznih panog umne reje malih živali. Prečitana so bila nato odobrena pravila društva in bil sprejet poslovnik, glasom katerega bo društvo delilo brezplačno živali svojim članom.

Agrocom

se išče. Za neko planinsko posestvo na Hrvaškem iščemo mladega gospodarskega pristava, ki se želi posvetiti racionalni vzreji živine, za trajno nameščenje. Dotični mora v govoru in pisavi popolnoma obvladati srbohrvatski jezik. Znanje nemškega jezika je zaželeno. Absolventje s fakultetno naobrazbo imajo prednost. Obširne pisemne ponudbe pod 44.384 na Publicitas d. d.,

Zagreb, lieta 9

Novice

× Na Sušaku so vlomilci odnesli iz pisarne »Aeroputa« okrog 14 tisoč dinarjev gotovine ter za 6 tisoč dinarjev zlatnine.

× V Beogradu je umrl bivši črnogorski ministrski predsednik Lazar Mijušković. Pred vojno je bil tudi nekaj časa črnogorski zunanji minister in poslanik kraljevine Črne gore v Beogradu. Po ustanovitvi naše države je bil ves čas poslanec svojega sreza v Narodni skupščini. Zastopal je srez Plješevce, odkoder je bil doma.

× V Plešivcu pod Urško goro je požar uničil gospodarsko poslopje posestnika F. Jeharta. Škoda znaša 15 tisoč dinarjev.

× V Zagrebu si je v trenutku duševne zmedenosti vzel življenje mladi in nadarjeni slovenski zdravnik dr. Franc Frlan, sin uglednega slovenskega odvetnika. Pokojnik ni zapustil nobenega poslovnega pisma in nihče ne ve, kaj ga je nagnalo do tega obupnega koraka.

× Pri Duplici je kamniški vlak ubil Leopolda Dornika, uslužbenega pri trgovcu z apnom Francu Pernetu v Stranjah. Dornik se je z vozom vračal domov. Voznik je brzkone spal in ni slišal drdranja vlaka niti signalov lokomotive. Tako je prišlo na križišču pri Duplici do usodnega trčenja. Voznik je bil mrtev, konj pa ubit in tudi voz ves razbit.

× V ministrstvu za gradnje so izdelali načrt zakona o elektrifikaciji države. Načrt je že predložen posameznim ministrstvom v proučitev.

× Pri Pragerskem je orožniški kaplar Filip Simčič, ki je spremljal osebni vlak, malo bolj natančno pregledal nekega mladega moškega, ki se mu je zdel že iz Maribora sumljiv. Ujel je »težko« ribo! Mladenič je namreč imel pri sebi 35 kg saharina, deloma v zavojčkih po pol kilograma, deloma pa v skatljicah.

× Pri Braslovčah se je pred kratkim smrtno ponesrečil na cesti, ko se je vozil s kolesom, 28letni hlapec Franc Podbregar iz Letuša. Vozil je brez luči in se je v temi zaletel v neki voz. Zadel je s trebuchom s tako silo v oje, da so ga morali prepeljati v celjsko bolnico, kjer pa je kmalu podlegel poškodbam.

× Pravilnik za izvedbo uredbe o likvidaciji kmetskih dolgov izide najpozneje 1. novembra t. l.

× Zakaj se današnje perilo tako hitro trga? Krivda je v tem, ker gospodinja štedi na nepravem mestu. Kupuje slabo in poceni milo, toda ima zato predčasno izdatke za novo perilo. Če uporabljate za pranje Schichtovo Jelen milo, tedaj ste lahko prepričani, da vam bo perilo dalje trajalo in da bo vedno kot novo.

Blago za

moške
suknje!

Največja in najlepša
izbera in najsolidnejše cene!

A. Žlender

Ljubljana - Mestni trg 22

Vas postreže najbolje!

VSEM NAROČNIKOM »GRUDE«, ki letos še niso poravnali naročnine, je poslala uprava opomine. Leto se že bliža svojemu koncu, zato je skrajni čas, da storimo svojo naročniško dolžnost: poravnajmo takoj naročnino!

× V Vrhu se je v vojaški službi smrtno ponesrečil France Lavrinšek iz Čučje mlake. Truplo so prepeljali v domači kraj, kjer je mladencičeva nesreča vzbudila splošno sočutje.

× V Apačah je posestnikov sin Ivan Janušovec padel s hleva in si pri tem strl hrbtenico. Poškodba je bila tako huda, da je Janušovec umrl radi nje.

× V Martincu blizu Bjelovara se je štoklja spomnila 74letne kmetice Ane Šipoš in ji privoščila zdravo moško dete. Materinstvo v tako visoki starosti je vzbudilo pozornost v zdravniški krogih. Mnogi zdravniki so že osebno obiskali to častljivo mater, ki je z otrokom vred popolnoma zdrava in se počuti prav dobro. Otrokov oče ze star blizu osemdeset let in je seveda hudo ponosen na svojo zaslugo.

× V lokomotivo je butnil in obležal na mestu mrtev Albert Podobnik, usnjarski pomočnik iz Dravlj. Nesreča se mu je pripetila na postaji Mengeš-Jarše, menda radi neprevidnosti.

× Uredba o najnižjih mezdah. Časopisi poročajo, da bo izdal finančni minister uredbo, s katero bo določena najnižja plača, ki jo mora dobiti delavec.

SLVENSKI KMET, ali si že naročil letošnje knjige edine naše kmetske književne družbe Kmetijske Matice? Za skromno članarino 20 Din (poština posebej) prejmeš 4 lepe knjige, pisane za Tebe in Tvoje gospodarstvo. Piši še danes dopisnico na upravo Kmetijske Matice v Ljubljano, Kolodvorska ulica 7. — Širi knjige Kmetijske Matice, pridobivaj ji novih naročnikov!

Vsa zdravila za ljudi in živino

naročate lahko iz lekarne na Vrhniki. Posebno priporočamo: Hočevarjevo Aromatično železno tinkturo, priznano najboljšo sredstvo zoper slabokrvnost, slabo prebavo in oslabelost. Je boljše kot vsako železno vino! Politrška steklenica 2 Din. Naročiti in porabiti je 3 steklenice. Želodni prašek, ki učinkuje pri želodnem katarju, to je pri tišanju in bolečinah v želodcu, želodnem krču, kislem izpahovanju in bljuvanju. Skatla 20 Din. Tusseol sirup zoper pljučne bolezni. Oblažuje kašelj, izčisti pljuča in dviga tek. 1 steklenica 40 Din. Nervocol, ki vsebuje kolo, železo in fosfor. Deluje odlično pri živčnih boleznih, utrujenosti in nervoznosti. Okrepi in vrne tek. Steklenica 40 Din. Za domače živali: Sadnikarjev zdravilni prašek za prašiče. Sigurno zdravilo zoper bolezni na prebavilih, ki čisti in odvaja kužne bacile. Pospešuje tek in rezo živali, ter zabrani izbruh rdečice. Zavoj 8 Din, 10 zavojev 70 Din. — Bosulin svečice. Edino zdravilo zoper srmanično vnetje pri govedih. Zanesljivo zoper jalovost krav in telic. Skatla z 12 svečicami 25 Din. — Protikataraličen prah za konje. Preizkušeno zdravilo zoper konjski kašelj, težko dihanje in izgubo teka. Skatla 20 Din.

LEKARNA PRI »ANGELJU VARHU« NA VRHNIKI.

Imenovanih zdravil se ne dobi nikjer drugod, zato naročate naravnost od mene! Na vsa vprašanja odgovorjam brezplačno! Pri večjih naročilih popusti!

× **Zima v Dalmaciji.** Po vsej Dalmaciji zlasti pa višjih legah tuli silna burja s snegom. Temperatura je padla na ničlo. Škoda je neprecenljiva.

× **V Gerečji vasi** je posestniku Francu Metličarju pogorelo gospodarsko poslopje s senom in drugimi pridelki vred. Škoda dosega blizu 20 tisoč dinarjev, a je na srečo vsaj deloma krita z zavarovalnino.

× **V Mariboru** je na kapiteljskem vrtu pri obiranju orehov padla z drevesa 61letna gospodinja Antonija Parašuhova. Pri padcu se je močno poškodovala in kmalu za tem izdihnila.

× **V Hrastniku** je umrla 59letna gospa Antonija Kovačeva, žena upokojenega rudniškega nadpaznika. Splošno priljubljeni pokojnici bodi ohranjen blag spomin!

× **Na Ščavnici** je te dni krt odkril zaklad v sadovnjaku posestnika Antona Weissa. Krt je nariš več krtin. Ko je zemljo malo spral dež, so našli tamkaj več srebrnjakov s sliko cesarja Franca I. in z letnicami 1832, 1833, 1834 in 1835. Seveda se je novica o zakladu hitro raznesla med ljudmi. Nekdo je šel in ponoči prekopal tam okrog zemljo, toda delo se mu ni izplačalo. Našel je namreč samo dva srebrnjaka in upanje v zaklad je žalostno splahnelo.

× **Na strmem klanecu pod Piškurjem** (na banovinski cesti Moravče—Peče) se je smrtno ponesrečil vrtnarski pomočnik Franc Gostič, moda iz Jarš, a zaposlen v Ljubljani. Zaradi strmega klanca ni mogel zvoziti ostrega ovinka v gozdu in se je z vso silo zaletel v hrast ob cesti. Prebil si je sence in je obležal mrtev na kraju nesreče. Nesreča je tem bolj tragična, ker se je Gostič šele dan poprej vrnil iz Beograda, kjer je pravkar odslužil kadrski rok.

× **Samo 6% udeležba.** Hrvatski listi poročajo, da se je udeležilo nedeljskih občinskih volitev v 50 občinah samo 6% volilnih upravičencev.

× **V Selovcu** je te dni nekega posestnika obiskal eksekutor Janša in je hotel popisati njegovo vino. Posestnik je eksekutorja sicer spustil v klet, potem pa je lepo zaklenil vrata in prepustil Janšo vinski samoti. Eksekutorja so iz nenavadnega zapora rešili orožniki, celotno zadevo pa bo obravnavalo še sodišče.

Razno

Posojilo na dražbi

Kakor znano, je švedska skupina Kreuger, ki je dala leta 1928. naši monopolni upravi posojilo 22 milij. dolarjev po 6,25%, za kar smo ji dali monopol na vžigalice, to posojilo zastavila za službo 5% obligacij v zlatu, ki jih je najela leta 1929. v New Yorku. Sedaj je družba The Marine Midland Trust Company of New York kot zakupnik in predstavnik na podlagi emisijske pogodbe od 1. marca 1929 razpisala javno dražbo teh 22 milij. dolarjev obligacij, ki tečejo od 1928 do 1958. Ta prodaja se izvrši po nalogu najvišjega ameriškega sodišča, ker so bile te obligacije zastavljene za garancijo kuponske službe 5% obligacij družbe Kreuger & Toll. Prodaja se začne v New Yorku 27. oktobra 1936 ob 10-30 newyorškega časa. Izklicna cena je 13%, torej 2'86 milij. dolarjev, ker je naša država ponudila od 1932—1935 službo

za to posojilo samo 10% v devizah, ostalo pa v funding obveznicah kot za ostala naša posojila. Američani pa na to niso pristali. To se vidi tudi iz državnih zaključnih računov za zadnja leta. L. 1930.—31. je bila plačana anuiteta v skupnem znesku 81.5 milij., dočim je znašala proračunska vsota 81.8 milij. Din. 1931.—1932 je plačala država istotoliko kot je bilo v proračunu 89.9 milij. Din. Leta 1932.—1933. je država plačala 50.87 milij., dočim je znašal proračun za to dobo 89.9 milij. Din in je tako ostalo neplačanih 39.04 milij. Din. V l. 1933.—1934. je država sicer vnesla v proračun vsoto 78.07 milijonov Din kot anuiteto za to posojilo, vendar ta izdatek ni bil izvršen. Tudi leta 1934.—1935. je bila vnešena ista postavka v proračun, pa ne izvršena. Za leti 1935.—1936. in 1936 do 1937. je vnešena vsako leto postavka 59.43 milij. Din pri neizpremenjeni višini anuitete v dolarjih 1,375.000 dolarjev letno.

Junaška zdravnica

35-letna angleška zdravnica dr. Esther Kilkova iz Birminghama je tvegala poskus, ki je bil zvezan z največjo nevarnostjo za življenje. Zdravnica si je že prej s celo vrsto znanstvenih del pridobila velik ugled v znanstvenih krogih. Pred kratkim je postavila svoje življenje na kocko, ko je prebila štiri ure v hermetično zaprti stekleni omari pod vplivom strupenega jamskega plina, ki je med rudarji zahteval že mnogo smrtnih žrtev.

Slo je za opazovanje simptomov zastrupitve s tem plinom. Dr. Howard Collier, vodja vseučiliškega oddelka za delovno higieno je označil

Najbolj se boste očuvali prehlada

če si nabavite

STRIC TIVAR
SPECIALIST

Rp.
Tivar
Hubertus
Din 320.-
Stric Tivar

TIVAR
NEPREMOČLJIVI
HUBERTUS

TIVAR OBLEKE

Prvovrstno semensko
pšenico in rž

nudi po ugodnih cenah

»EKONOM« Ljubljana
Kolodvorska ul. 7

Slamorenica,

staro, dobro ohranjeno, kupim.

Ponudbe na upravo
»Kmetskega lista«
pod

»Slamorenica 88«

Zdravo vino in mošt

z uporabo **KALIUM-META-BISULFITA**
ZNAMKE »VINOBRAV«

Navodila in vzorce pošilja brezplačno tovarna
»ZORKA« D. D. SUBOTICA

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Ozimine na težjih tleh gnojite z

Nitrofosom;

na lažjih tleh pa z

Nitrofoskalom-Ruše

Vinograde in sadno drevje gnojite z

Nitrofoskalom-I;

Travnike v jeseni z

apnenim dušikom

uspehe tega eksperimenta za celo važne. »Učinek tega strupenega plina se da proučevati le na ljudeh,« je dejal. »Živalski eksperiment ne bi dal takšnih zaključkov. Poskus je pokazal pred vsem to, da se človek temu strupenemu plinu do neke meje lahko privadi, če začne učinkovati polagoma in s počasnim stopnjevanjem. Če bi dr. Kilickovo neposredno predali učinku tako velike količine plina, kakor ob koncu poskusa, bi bila izgubljena brez pomoči. Tako se je pa nanj privadila.«

Pogumna zdravnica je ves čas, ki ga je prebela v omari obdržala sposobnost za opazovanje same sebe. Čutila se je sicer, malo zaspano, toda ni izgubila zavesti. Trpela je za hudimi bolečinami v glavi in udih. Imelo jo je, da bi bljuvala in zdelo se ji je, da se vse okrog nje vrti. V ušesih ji je šumelo in od časa do časa pokalo. Čutne prevare so postajale čedalje močnejše, pred očmi so se ji prikazovali barvni bliski in ko je po štirih urah dala znak, naj jo spravijo iz omare, je kazala že vse znake najhujšega zastrupljenja. Ti znaki so oslabei šele po več urah, izginili so pa čez poldrugi dan. Opazila je, da so simptomi manj mučni, če leži, a hujši, če se giblje. Sedaj je popolnoma ozdravela in je prejela častni doktorat več visokih šol in drugih odlikovanj.

Po svetu

■ Madžarska je podpržavila vse svoje zrakoplovstvo. Doslej je bila večina delnic Družbe za zračni promet v posesti skupine Manfred Weiß. Zdaj je država odkupila vse delnice in postala tako sama izključna lastnica vsega madžarskega zrakoplovstva. Predsednik podpržavljene družbe ostane še nadalje princ Franc Hohenlohe.

■ Čebele dajejo Nemčiji okrog pol milijarde mark (okrog 8 milijard din) dohodkov.

■ Moda na policiji. Pred letom dni so v Parizu upeljali tudi žensko policijo. Za redarke sta bili sprejeti dve ženski. Svojo službo sta opravljali tako izvrstno, da jih bo zdaj sprejetih več. Ker pa ženska tudi v policijski uniformi ostane pač ženska, jim bo uprava policije ustregla tudi glede mode. Doslej je bila ženska policijska uniforma enaka moški, odslej pa bodo za ženske tudi v tem resnem in strogem poklicu upoštevali modo in njej primerno predpisovali uniformo za ženske policistke.

■ Visoka šola za papige. V državi Teksas v Ameriki imajo že nekaj let tako visoko šolo, ki obstoji iz več letnikov. Ptice uče »dostojnega« vedenja in tudi jezikov. Poleg angleških jih uče izgovarjati besede tudi v drugih jezikih. Južna Amerika največ pokupi papig, ki »popolnoma« obvladujejo španščino.

■ Z očesom mrtvega dekleta je izpregledal. Sloviti laški zdravnik, profesor Francescetti iz Rima, je pred kratkim izvršil drzno operacijo. Rojenico 19letnega mrtvega dekleta je prenesel s pomočjo operacije na oko oslepelega bolnika. Po uspeli operaciji se je slepcu takoj povrnil vid.

■ V Rimu se je vršil mednarodni kongres katoliških časnikarjev. Zastopanih je bilo več držav. Govorniki so posebno naglašali potrebo, da se katoliški tisk bori proti modernemu paganstvu, za kar smatrajo komunizem in nemški narodni socializem.

■ Vas s — 3 prebivalci imajo na Francoskem. Imenuje se Morteaux (Mortó). Njeno prebivalstvo sestoji iz matere in dveh otrok. To je pač najmanjša vas na svetu.

■ Silovit požar je izbruhnil v samostanu Marica — Rosenberg (Nemčija). Pogoreli so vsi pridelki z obširnih samostanskih posestev, ki obsegajo 170 juter rodovitne in skrbno obdelane zemlje. Rešili so samo živino. Škoda znaša okrog 2 milijona dinarjev, nihče pa še ne ve, kako je požar nastal.

■ Razbojniško bando deklet je aretirala švedska policija. Policija je ugotovila, da so izvršila dekleta celo vrsto tatvin in vlomov. Dekleta so pripadala uglednim družinam.

■ Dve letali sta blizu New Yorka v višini 30 do 40 metrov trčili skupaj. Letali sta se domala popolnoma razbili, trije letalci so mrtvi, četrti pa nevarno ranjen.

Važnejša radio predavanja

od 11. do 18. oktobra 1936.

Nedelja, dne 11. oktobra: 9.45: Verski govo (dr. Vilko Fajdiga) — 17.00: Kmet, ura: Jesensko obdelovanje zemlje in gnojenja. — 19.50: Danes okoli Gospe svete (g. Vladimir Regally).

Ponedeljek, dne 12. oktobra: 18.00: Zdravniška ura — 19.50: Stehvanje — rej pod lipo.

Sreda, dne 14. oktobra: 18.40: Dedno pravo (g. Valentin Bidovec, sodnik).

Petek, dne 16. oktobra: 11.00: V Sofijo in na Vitošo planino (g. Marjan Trafar) — 18.00: Mati vzgojiteljica (gdč. Felicita Labernik).

Sobota, dne 17. oktobra: 20.00: Zunanji poštiti pregled (g. dr. Alojzij Kuhar).

Sejmi

11. oktobra: Senožeah, Radeeah pri Zid. mostu, Ljutomeru.

12. oktobra: Št. Vid pri Stični, Semiču, Koprivniku, Kranjski gori, Sv. roku pri Mokronogu, Oplotnici, Teharjih.

13. oktobra: Kamniku, Dol. Lendavi.

15. oktobra: Kandiji, Kamniku, Nadlesku pri Ložu, Planini, Ločah pri Poljčanah, Turnišču, Murski Soboti.

16. oktobra: Kočevju, Sv. Filipu v Veračah.

17. oktobra: Loki pri Zidanem mostu, Pristavi.

Vsak napreden kmetovalec mora vedeti, da je

Fosfatna žlindra

najcenejše
fosforno
gnojilo

Gnojenje brez fosforja nima pravega uspeha, ker je fosforna kislina poleg kalija in dušika najvažnejše hranivo za vse rastline. Naši domači zemlji že od narave primanjkuje fosforja, zato ga moramo zemlji dodajati v obliki fosfornih gnojil. Kot napredni in štedljivi kmetovalci bomo naši po fosforju gladni zemlji dajali najcenejše fosforno gnojilo, in sicer

Fosfatno žlindro, ki jo proizvaja iz domačih surovin

TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV V HRASNIKU D. D.

in njena podružnica CELJE.

Vedno v zalogi pri kmetijskih zadrugah in vseh večjih trgovcih.

Sadno drevje in trte!

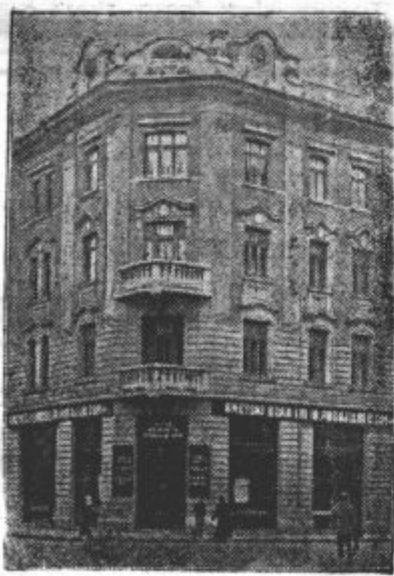
Ia material po normalnem sortimentu za Dravsko banovino.

Zahtevajte cenik!

Drevesnica

Kmetijske družbe

LJUBLJANA, Novi trg št. 3

DENAR naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica šte. 1

Telef. št. 28-47. Rač. pošt. hran. št. 14.257. Brzjavi: „Kmetijski dom“. Ziro rač.: Narodna banka

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema proti najugodnejšemu obrestovanju — večje stalne vloge po dogovoru. // **JAMSTVO ZA VSE VLOGE** presega večkratno vrednost vlog. // Sfrankam nudi brezplačno poštne položnice za nalažanje denarja. // Vložne knjižice drugih zavodov sprejema v inkaso. Sploh vrši vse denarne posle, ki spadajo v delokrog denarnih zavodov.

BLAGAJNISKE URE: Ob delavnikih od 8—12¹/₂, in od 3—4¹/₂, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12¹/₂ ure.

Podružnici: KAMNIK — MARIBOR

Stanje vlog: Din 35.000.000—

Rezerve: Din 1.500.000—